

maximální sazby) úvaze úřadu, jejíž správnost nss přezkoumati povolán není.

Č. 11.979.

Pojištění pensijní: * Výluka z pojistné povinnosti pensijní podle § 2 bodu 4 zák. č. 26/1929 Sb. není povahy absolutní a týká se jen činnosti zaměstnanců státu atd., vykonávané u zaměstnavatelů tam uvedených.

(Nález ze dne 15. června 1935 č. 16.854/35.)

V ě c: Pensijní ústav zaměstnanců nemocenských pojišťoven v Praze (adv. Dr. Otto Sommer z Prahy) proti ministerstvu sociální péče (za zúč. Dr. R. F. v D. adv. Dr. Karel Fleischmann z Kladna) o pensijní pojištění.

V ý r o k: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

D ů v o d y: Okr. nemoc. pojišťovna v P. přihlásila u stěžujícího si ústavu k pensijnímu pojištění od 1. listopadu 1930 svého úředního lékaře Dra F. v D. Výměrem z 25. února 1931 prohlásil stěžující si ústav, že jmenovaný pensijnímu pojištění nepodléhá, ježto jest obvodním lékařem a jako takový má zaručeny pensijní nároky u státu. Z výměru toho odvolala se pojišťovna i Dr. F.

Zem. úřad v Praze odvoláním vyhověl, v odpor vzatý výměr zrušil a vyslovil, že Dr. F., jako smluvní úřední lékař pojišťovny, od 1. listopadu 1930 pensijní pojistné povinnosti podle zák. č. 26/1929 Sb. podléhá. — — — — —

Odvolání stěžujícího si ústavu z tohoto rozhodnutí min. soc. péče nař. rozhodnutím nevyhovělo. — — — — —

O stížnosti, vytýkající tomuto rozhodnutí nezákonnost, uvažoval nss takto:

Skutková podstata, ze které vycházel žal. úřad a podle níž náleží rozhodovati také nss-u (§ 6 odst. 1 zák. o ss), jest nesporná. Podle zjištění žal. úřadu byl Dr. F. ustanoven v roce 1928 min. zdrav. podle § 1 vl. nař. č. 23/27 Sb. zástupcem státního obvodního lékaře — prozatím na 3 léta — pro zdravotní obvod v D. s měsíčním služebním platem 1.000 Kč. Služební smlouvou z 1. listopadu 1930, uzavřenou s okr. nemoc. pojišťovnou v P., byl přijat od tohoto dne do jejích služeb jako úřední lékař se služebním platem 2.800 Kč, mimo další služební požitky. Služební poměr Dra F. jako zástupce státního obvodního lékaře byl založen služební smlouvou podle § 1 cit. vl. nař. Dr. F. je podle toho smluvním zaměstnancem státu a přísluší mu pensijní nároky se zastávaným místem spojené, ustanovené v tomto vl. nař. Zároveň jest také smluvním zaměstnancem okr. nemoc. pojišťovny v P. jako její úřední lékař. Má tedy dvě výdělečná zaměstnání, jež obě vykonává na základě smluvního služebního poměru.

Na sporu jest toliko otázka, zda Dr. F. jako zaměstnanec okr. nemoc. pojišťovny v D. podléhá pensijní pojistné povinnosti u stěžujícího si ústavu. Žal. úřad zodpověděl tuto spornou otázku na podkladě ustanovení § 2 bodu 2 zák. č. 26/29 Sb. kladně v podstatě z toho důvodu, že z uvedených dvou výdělkových činností Dra F. jest považovati jeho činnost u jmenované pojišťovny, která jest spojena s vyšším příjmem než jeho zaměstnání u státu, za činnost hlavní, zakládající jeho pojistnou povinnost ve smyslu cit. zák. předpisu.

Nepopírajíc skutkového zjištění, že činnost jmenovaného lékaře u okr. nemoc. pojišťovny jest spojena s vyšším příjmem než u státu, namítá stížnost po stránce právní jen, že pro řešení sporné otázky uvedeného zákonného předpisu nelze vůbec užítí, nýbrž že dlužno ji posuzovati výhradně toliko s hlediska § 2 bodu 4 cit. zák., podle něhož za předpokladu tam uvedeného jsou z pojistné povinnosti vyňati zaměstnanci státu. Stížnost snaží se dovoditi, že každý zaměstnanec státní, který má normální pensijní nároky, t. j. nároky, spojené s místem jím zastávaným, jest eo ipso vůbec vyňat z pojistné povinnosti podle zák. č. 26/29 Sb., a že nelze již přihlížeti k tomu, zda dotčená osoba s hlediska jiného zákonného ustanovení nebyla by vyňata z pojistné povinnosti. Podle názoru stížnosti má tedy vynětí z pojistné povinnosti, ustanovené v § 2 bodu 4, povahu absolutního důvodu vylučovacího v tom smyslu, že jsou-li splněny jeho předpoklady, jest zaměstnanec státu z pensijní pojistné povinnosti podle cit. zák. vůbec vyňat, a to i tehdy, když vedle svého zaměstnání u státu jest ještě jinak výdělečně činným, třebaže tuto jinou výdělečnou činnost, spojenou s vyšším příjmem, by bylo podle § 2 bodu 2 považovati za činnost hlavní. Žal. úřad naproti tomu stojí na stanovisku, že výluka bodu 4 není rázu peremptorního, nýbrž má na mysli jen zaměstnance státu atd., kteří jako takoví za podmínek tam blíže uvedených jsou vyňati z pensijní povinnosti, které by jinak podléhali.

Jde tedy o výklad ustanovení § 2 bodu 4 se zřetelem na předpis bodu 2 téhož paragrafu a o vzájemný jejich poměr. Obě strany shodují se v tom, že každý z vylučovacích důvodů, uvedených v § 2 pens. zák., jest podle své textace samostatný. Z toho dovozuje pak stížnost, že proto není myslitelné a pozitivními zákonnými předpisy odůvodněno, aby táž osoba byla v důsledku zvláštních norem z pojistné povinnosti vyňata a zároveň jí podrobena. Stanovisku stížnosti nelze však přisvědčiti, poněvadž výklad, jaký dává výlukovému důvodu § 2 bodu 4, nelze uznati správným.

S hlediska zabezpečení pensijních nároků zaměstnanců státu dlužno mezi nimi rozeznávati dvě skupiny. Do jedné z nich náležejí zaměstnanci t. zv. pragmatikální, jejichž služební poměr k státu jest založen správním aktem, a kteří jsou proto ve služebním poměru veřejnoprávním, do druhé pak zaměstnanci t. zv. smluvní, t. j. takoví, jejichž služební poměr k státu jest založen služební smlouvou, a kteří z tohoto důvodu jsou k němu ve smluvním poměru soukromoprávním. Zaměstnanci skupiny první jsou co do jejich zaměstnání u státu z pensijní pojistné povinnosti

podle zák. č. 26/29 Sb. vyňati absolutně, neboť nejsou zaměstnání na základě smluvního služebního poměru, takže u nich chybí základní předpoklad pensijní pojistné povinnosti, vytčený v úvodní větě odst. 1 § 1 cit. zák. Co se týče druhé skupiny zaměstnanců státu, byli také tito zaměstnanci původně z pensijní pojistné povinnosti absolutně vyňati podle § 1 odst. 1 zák. č. 1/1907 ř. z., který vylučoval z ní všechny zaměstnance ve službách státu, bez rozdílu, zda byli k němu v poměru veřejnoprávním či soukromoprávním. Stejně bylo tak i podle § 2 bodu 5 cís. nař. č. 138/1914 ř. z. Teprve zák. č. 89/1920 Sb. modifikoval toto absolutní vynětí zaměstnanců státu ustanovením § 2 odst. 1 bodu 3 relativně, totiž potud, že zaměstnanci státu jsou vyňati z pojistné povinnosti jen tenkrát, mají-li normální pensijní nároky, které jsou spojeny s místem jimi zastávaným, nebo jsou jim zaručeny po uplynutí stanoveného zkušebního času nebo stanoveného prozatímního postavení. V podstatě totéž ustanovení — toliko s nepatrnou stylistickou změnou — obsaženo jest pak i v § 2 bodu 4 zák. č. 26/29 Sb. Podle toho podléhají i t. zv. smluvní zaměstnanci státu zásadně pensijní povinnosti podle tohoto zák. a jsou z ní vyňati jen ti, u nichž jsou splněny předpoklady vytčené v § 2 bodu 4.

Při interpretaci tohoto ustanovení nutno především hleděti k jeho textaci, ve které se blíže determinuje, co sluší rozuměti pod pojmem »normální pensijní nároky«. Zákon jej vykládá sám tak, že jsou to nároky spojené s místem dotčeným zaměstnancem zastávaným. Vynětí smluvního státního zaměstnance z pojistné povinnosti připnuto jest zde tedy k té skutečnosti, že v důsledku svého smluvního služebního poměru, na základě kterého zastává určité služební místo, přísluší mu pensijní nároky s tímto místem spojené, takže takto jest pensijně zabezpečen, t. j. potud, pokud jde o zaměstnání v tomto služebním poměru jím vykonávané. Tento výlukový důvod vztahuje se tedy toliko na toto zaměstnání samo a spočívá na myšlence, že vynětí z pensijní povinnosti pojistné jest tu odůvodněno zaručením pensijních nároků, vyplývajících ze smluvního služebního poměru jako takového. Smysl a právní význam ustanovení bodu 4 § 2 jest jen ten, že výjimka v něm normovaná vztahuje se na smluvní zaměstnance státní v relaci k služebnímu místu jimi zastávanému u státu, s nímž jsou spojeny normální pensijní nároky, takže jest jen objektivně relativní, nikoli však subjektivně absolutní v tom smyslu, že by smluvní státní zaměstnanec již proto, že je zaměstnancem státu, byl absolutně vyňat vůbec z pojistné povinnosti pensijní podle zák. č. 26/29 Sb., jsou-li u něho splněny předpoklady § 2 bodu 4, jak za to má stížnost.

Správnosti tohoto výkladu nasvědčuje také úvaha, že toto ustanovení vztahuje se jen na aktivní státní zaměstnance, nikoli však na státní zaměstnance pensisty (nál. Boh. A 11.135 a 11.228/34). Z úvahy této pak vyplývá, že vynětí z pensijní povinnosti jest připjato právě objektivně i časově k té skutečnosti, že dotčený zaměstnanec zastává ve službě státní místo, s nímž jsou spojeny normální pensijní nároky, takže

vynětí to zanikne, jakmile jeho aktivní služební poměr se skončí. Nemá proto absolutní povahy, kterou bylo by lze dovoditi z jeho subjektivní vlastnosti státně-zaměstnanecké.

Jde nyní o to, jak sluší posuzovati případ, kdy zaměstnanec státu má také ještě jiné výdělkové zaměstnání, jež vykonává na základě smluvního služebního poměru u jiného zaměstnavatele, které jest takové povahy, že by jeho vykonavatel podléhal pojistné povinnosti podle § 1 cit. zák. Z ustanovení § 2 bodu 2 jest zřejmo, že zákon stojí na zásadním stanovisku, že pojištění má býti podrobena toliko zaměstnání jedno, a to zaměstnání hlavní, kdežto všechny ostatní vedlejší výdělečné činnosti jsou z pojištění vyňaty bez rozdílu, jde-li o vedlejší výdělečnou činnost samostatnou nebo takovou, která by jinak zakládala pensijní pojistnou povinnost (srov. Důvodovou zprávu k vl. návrhu zák. o pens. pojištění, tisk posl. sněmovny č. 1706 z r. 1928, str. 11). Poněvadž vynětí zaměstnance státu podle § 2 bodu 4 není — jak bylo již dovozeno — absolutní, nemůže býti tento jeho smluvní zaměstnanecký poměr ke státu překážkou, aby takový zaměstnanec v příčině jiného svého smluvního služebního poměru zásadně byl podroben pensijní pojistné povinnosti podle pens. zák. č. 26/29 Sb. za předpokladů v § 1 tohoto zák. vyloučených. Při takovémto dvojím výdělečném zaměstnání dlužno jen rozeznávat, zda ono druhé zaměstnání, zakládající samo o sobě pensijní pojistnou povinnost, jest jeho zaměstnáním hlavním či vedlejším.

Kriteriem jest při tom podle cit. předpisu skutečnost, je-li příjem z něho plynoucí nižší či vyšší, než příjem spojený se zaměstnáním u státu. Je-li nižší, jest zaměstnáním vedlejším, a jeho vykonavatel v této své výdělečné činnosti pensijnímu pojištění nepodléhá, v případě opačném jest jemu co do své výdělkové činnosti jako hlavní podroben.

Jestliže žal. úřad na základě nesporné skutečnosti, že činnost Dra F. u okr. nemoc. pojišťovny v P. jest spojena s vyšším příjmem, než jeho činnost u státu, uznal ji za hlavní a Dra F. proto podle § 2 bodu 2 za pojištěním povinna u stěžujícího si ústavu podle předcházejících úvah, není možno vytýkati důvodně nař. rozhodnutí nezákonnost.

Nál. Budw. 8972/A a důvody k němu připojené, jichž se stížnost dovolává na oporu svého stanoviska, nemohou býti uznány za závažné, a to již proto nikoliv, že nál. ten týká se výkladu zák. č. 1/1907 ř. z., který zaměstnance ve službách státu vyjímá z pojistné povinnosti vůbec, a že jest opřen v podstatě o úvahu, že podle úmyslu zákonodárcova jest úplně vyhověno pensijní povinnosti ustanovené v tomto zák. již tím, že osobě, která má několik zaměstnání, jest vůbec zaručeno nějaké invalidní, resp. starobní zaopatření na základě jejího ustanovení ve veřejných službách. Tuto zdůrazňovanou tendenci uvedeného zák. není však možno hájiti také s hlediska pens. zák. č. 26/29 Sb., uváží-li se, že podle § 2 č. 4 z pensijní pojistné povinnosti nejsou vyňati státní zaměstnanci pensisté, kteří z tohoto dřívějšího svého zaměstnání u státu pensi již pobírají, tedy pro případ invalidity a stáří jsou tím již zabezpečeni.